

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. liepos 29 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija, teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimas ir vykdymas – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 18 straipsnis – Jurisdikcija bylose dėl vartotojų sutarčių – Valstybės narės teismų tarptautinės ir teritorinės jurisdikcijos nustatymas – Užsienio elementas – Kelionė į trečiąją šalį“

Byloje C-774/22

dėl *Amtsgericht Nürnberg* (Niurnbergo apylinkės teismas, Vokietija) 2022 m. gruodžio 7 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. gruodžio 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

JX

prieš

FTI Touristik GmbH

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, teisėjai F. Biltgen (pranešėjas), N. Wahl, J. Passer ir M. L. Arastey Sahún,

generalinis advokatas N. Emiliou,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *FTI Touristik GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* F. Simon,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos A. Edelmannová, M. Smolek ir J. Vlácil,
- Europos Komisijos, atstovaujamos P. Kienapfel ir S. Noë,

susipažinęs su 2024 m. kovo 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 18 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant JX ir kelionių organizatorės *FTI Touristik GmbH* ginčą dėl JX reikalaujamos žalos atlyginimo, nes *FTI Touristik* jo nepakankamai informavo apie atvykimo į atitinkamą trečiąją šalį sąlygas ir kelionės vizas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1215/2012

- 3 Reglamento Nr. 1215/2012 3, 4, 15, 18 ir 26 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(3) [Europos] Sąjunga yra nustačiusi sau tikslą prižiūrėti ir vystyti laisvės, saugumo ir teisingumo sritį, be kita ko, palengvinant galimybes kreiptis į teismą, visų pirma taikant teismo ir neteisminių sprendimų civilinėse bylose abipusio pripažinimo principą. Siekdama palaipsniui kurti tokią erdvę, Sąjunga turi patvirtinti priemones, susijusias su teisiniu bendradarbiavimu tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose, ypač kai jos yra būtinos tinkamam vidaus rinkos veikimui;

(4) tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios;

<...>

(15) jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. Juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos;

<...>

(18) kalbant apie draudimo, vartotojų ir darbo sutartis, silpnesnioji šalis turėtų būti ginama pagal jurisdikcijos taisykles, kurios yra palankesnės tokios šalies interesams negu bendrosios taisyklės;

<...>

(26) abipusis pasitikėjimas teisingumo vykdymu Sąjungoje pateisina principą, kad valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turėtų būti pripažintas visose valstybėse narėse netaikant jokios specialios procedūros. Be to, siekis sumažinti tarptautinio bylinėjimosi laiko sąnaudas ir išlaidas pateisina teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu, prieš pradėdant jį vykdyti valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, panaikinimą. <...>“

4 Šio reglamento 7 straipsnis suformuluotas taip:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

1) a) bylose, kylančiose iš sutarčių – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose;

<...>“

5 Minėto reglamento II skyriaus 4 skirsnis „Jurisdikcija, susijusi su vartotojų sutartimis“ apima 17–19 straipsnius. To paties reglamento 17 straipsnyje nustatyta:

„1. Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, kurias sudaro asmuo, vartotojas, ir kurių dalykas nėra laikomas šio asmens komercine ar profesine veikla, nustatoma pagal šį skirsnį, nedarant poveikio 6 straipsniui ir 7 straipsnio 5 punktui, jeigu:

a) sutartis sudaryta dėl prekių pirkimo (pardavimo) išsimokėtinai grąžinant dalinių įmokų kreditą;

b) sutartis sudaryta dėl dalimis grąžinamos paskolos arba dėl bet kurios kitos formos kredito, suteikto prekių pirkimui (pardavimui) finansuoti; arba

c) visais kitais atvejais, sutartis buvo sudaryta su asmeniu, vykdančiu komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančiu su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, ir jeigu sutartis priskiriama tokios veiklos sričiai.

2. Jeigu vartotojas sudaro sutartį su šalimi, kurios nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra ne valstybėje narėje, bet kuri vienoje iš valstybių narių turi filialą, atstovybę arba kitą padalinį, visuose su minėto filialo, atstovybės arba padalinio veikla susijusiuose ginčiuose laikoma, kad tokios šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje valstybėje narėje.

3. Šis skirsnis netaikomas vežimo sutarčiai, išskyrus sutartis, kuriose už bendrą kainą numatyta kelionė ir nakvynė.“

6 Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Vartotojas gali pareikšti ieškinį kitai sutarties šaliai valstybės narės, kurioje yra tos sutarties šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismuose arba, neatsižvelgiant į kitos sutarties šalies nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, – vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose.

2. Kita sutarties šalis gali pareikšti ieškinį vartotojui tik valstybės narės, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose.“

7 Šio reglamento 19 straipsnio 3 dalis suformuluota taip:

„Šio skirsnio nuostatų galima nesilaikyti tik pagal susitarimą:

<...>

3) kuris yra sudarytas tarp vartotojo ir kitos sutarties šalies, kurių abiejų nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta susitarimo sudarymo momentu buvo toje pačioje valstybėje narėje, ir pagal kurią jurisdikcija suteikiama tos valstybės narės teismams su sąlyga, kad toks susitarimas neprieštarauja tos valstybės narės teisei.“

8 Minėto reglamento 24 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Toliau išvardyti valstybės narės teismai turi išimtinę jurisdikciją, neatsižvelgiant į ginčo šalių nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą:

1) nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, – turto buvimo vietos valstybės narės teismai.

Tačiau valstybės narės, kurioje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismai taip pat turi jurisdikciją nagrinėti ieškinius, kurių dalykas yra nekilnojamojo turto nuoma laikinam privačiam naudojimui ne ilgesniam kaip šešių mėnesių iš eilės laikotarpiui, jeigu nuomininkas yra fizinis asmuo ir jeigu nuomojamos nuosavybės savininko ir nuomininko nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje pačioje valstybėje narėje.“

9 To paties reglamento 25 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu šalys, neatsižvelgiant į jų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti iš konkrečių teisinių santykių, tas teismas (tie teismai) turi jurisdikciją, išskyrus atvejus, kai pagal tos valstybės narės teisę susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu. <...>“

Reglamentas Nr. 1896/2006

10 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1896/2006, nustatančio Europos mokėjimo įsakymo procedūrą (OL L 399, 2006, p. 1), 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šiame reglamente tarptautinio pobūdžio byla – tai byla, kai bent vienos iš šalių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei teismas, kuriam pateiktas prašymas.“

Vokietijos teisė

- 11 2005 m. gruodžio 5 d. *Zivilprozessordnung* (Civilinio proceso kodeksas) (*BGBI.* 2005 I, p. 3202), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. lapkričio 7 d. įstatymu (*BGBI.* 2022 I, p. 1982) (toliau – ZPO), 12 straipsnyje „Bendroji jurisdikcija – Sąvoka“ numatyta:
„Asmens gyvenamosios vietos teismas, turintis bendrąją jurisdikciją, nagrinėja visus šiam asmeniui pareikštus ieškinius, jeigu nėra pagrindo taikyti išimtinę jurisdikciją.“
- 12 Pagal ZPO 17 straipsnio 1 dalį juridinių asmenų atveju bendroji jurisdikcija priklauso nuo jų buveinės vietos.
- 13 ZPO 21 straipsnio „Specialioji jurisdikcija padaliniui“ 1 dalyje numatyta:
„Jeigu kas nors, valdydamas fabriką, pardavimų vietą ar kitą verslą, turi padalinį, iš kurio gali būti tiesiogiai sudaromi sandoriai, ieškiniai, susiję su padalinio veikla, jam gali būti reiškiama tos vietos, kurioje yra padalinys, teisme.“
- 14 ZPO 29 straipsnyje „Specialioji vykdymo vietos jurisdikcija“ nustatyta:
„1. Jurisdikciją nagrinėti iš sutartinių santykių kylančius ginčus ir ginčus dėl sutartinių santykių egzistavimo turi tos vietos, kurioje turi būti įvykdyta ginčijama prievolė, teismas.
<...>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 15 2021 m. gruodžio 15 d. Niurnberge (Vokietija) gyvenantis fizinis asmuo JX sudarė kelionės paslaugų paketo sutartį su kelionių organizatore *FTI Touristik*, kurios buveinė yra Miunchene (Vokietija). Ši kelionė buvo rezervuota tarpininkaujant Niurnberge įsteigta kelionių agentūrai, kuri nėra nei sutarties šalis, nei *FTI Touristik* padalinys.
- 16 Manydamas, kad nebuvo pakankamai informuotas apie atvykimo į atitinkamą trečiąją šalį sąlygas ir tokiai kelionei būtinas visas, JX pareiškė ieškinį dėl 1 499,86 EUR dydžio žalos atlyginimo savo gyvenamosios vietos teisme, t. y. *Amtsgericht Nürnberg* (Niurnbergo apylinkės teismas, Vokietija); jis yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. JX teigimu, šio teismo teritorinė jurisdikcija kyla iš Reglamento Nr. 1215/2012 17 ir 18 straipsnių.
- 17 *FTI Touristik* nesutinka su tuo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi teritorinę jurisdikciją, ir nurodo, kad Reglamentas Nr. 1215/2012 netaikomas išimtinai vidaus situacijoms, kaip antai nagrinėjamos šioje byloje, kai keliautojo nuolatinė gyvenamoji vieta ir kelionių organizatoriaus buveinė yra toje pačioje valstybėje narėje. Esant tokiai situacijai, nėra užsienio elemento, būtino tam, kad šis reglamentas būtų taikomas.
- 18 Dėl teritorinės jurisdikcijos nustatymo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad ZPO 12 ir 17 straipsniuose nustatytose bendrosios jurisdikcijos taisyklėse atsakovės pagrindinėje byloje buveinės vietos teismas apibrėžiamas kaip turintis teritorinę jurisdikciją, nepaisant to, kad ieškovas pagrindinėje byloje yra vartotojas, o atsakovė pagrindinėje byloje – verslininkė. ZPO 21 straipsnio 1 dalyje ir ZPO 29 straipsnyje numatytos nukrypti leidžiančios jurisdikcijos taisyklės netaikytinos, nes Niurnberge įsikūrusi kelionių agentūra, per kurią ieškovas

pagrindinėje byloje užsisakė kelionę, nėra atsakovės pagrindinėje byloje padalinys ir bylos medžiagoje nėra jokios informacijos, patvirtinančios, kad šios atsakovės išipareigojimai pagal nagrinėjamą kelionės sutartį turėjo būti įvykdyti *Amtsgericht Nürnberg* (Niurnbergo apylinkės teismas) veiklos teritorijoje.

- 19 Taigi vienintelė nuostata, kuria remiantis nagrinėjamu atveju galima pateisinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teritorinę jurisdikciją, yra Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio 1 dalis. Pagrindinėje byloje, kadangi tiek vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, tiek kelionių organizatoriaus buveinė yra toje pačioje valstybėje narėje, toks užsienio elementas, leidžiantis šiuo atveju taikyti šią nuostatą, galėtų būti susijęs tik su kelionės į užsienį tikslo vieta.
- 20 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal iš esmės Vokietijoje vyraujančią jurisprudenciją užsienio elemento, kurio reikia norint taikyti Reglamentą Nr. 1215/2012, nėra, jeigu vienintelis sąsajos su užsieniu elementas yra organizuotos kelionės tikslo vieta. Tokį požiūrį, be kita ko, patvirtina tai, kad šio reglamento nuostatos turi būti aiškinamos siaurai, remiantis 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimu *Hypoteční banka* (C-327/10, EU:C:2011:745) ir 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimu *Corman-Collins* (C-9/12, EU:C:2013:860). Tokį požiūrį taip pat patvirtinta ir minėto reglamento tikslas reglamentuoti tarptautinę jurisdikciją, siekiant, kad ginčo šalims būtų numatyta užtikrinta tam tikra jurisdikcija ir kad jos nebūtų priverstos siekti teisminės apsaugos kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, nors ir nepažeidžiant nacionalinių jurisdikcijos taisyklių, kai jomis užtikrinama tinkama apsauga šalyje, kuriai priklauso bylos šalis, ir būtinumas remtis norminiu, o ne vien faktiniu užsienio elementu.
- 21 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal kitą teisinę literatūroje sutinkamą svarią nuomonę, pagal kurią pripažįstama, jog egzistuoja užsienio elementas, net nebūtina, kad ieškovas ir atsakovas būtų įsisteigę dviejose skirtingose valstybėse narėse. Tokį požiūrį galima pagrįsti Reglamento Nr. 1215/2012 18, 24 ir 25 straipsniais. Be to, nebūtų galima atskirti norminio ir faktinio užsienio elemento, kuris gali atsirasti dėl bylos aplinkybių, pavyzdžiui, šiuo atveju dėl kelionės tikslo vietos, pobūdžio.
- 22 Esant tokioms aplinkybėms, *Amtsgericht Nürnberg* (Niurnbergo apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad joje įtvirtintas ne tik tarptautinės jurisdikcijos reglamentavimas, bet ir nacionalinių teismų teritorinės jurisdikcijos kelionės sutarčių bylose reglamentavimas, kurio turi paisyti bylą nagrinėjantis teismas, kai ir vartotojo – keliautojo – ir kitos sutarties šalies – kelionių organizatoriaus – nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje pačioje valstybėje narėje, bet kelionės tikslo vieta – ne šioje valstybėje narėje, o užsienyje (vadinamosios netikros vidaus situacijos), ir tai lemia, kad, papildant nacionalines jurisdikcijos taisykles, vartotojas sutartinius reikalavimus kelionių organizatoriui gali reikšti savo nuolatinės gyvenamosios vietos teisme?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 23 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame nustatoma tiek tarptautinė, tiek teritorinė valstybės narės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, jurisdikcija, kai šis vartotojas kreipiasi į tokį teismą dėl

- ginčo, kilusio tarp jo ir kelionių organizatoriaus dėl sudarytos kelionės paslaugų paketo sutarties, ir kai abiejų sutarties šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra šioje valstybėje narėje, bet kelionės tikslo vieta yra užsienyje.
- 24 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirmiausia reikia nustatyti, ar toks ginčas, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriame ieškovo ir atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra toje pačioje valstybėje narėje, gali patekti į šio reglamento taikymo sritį.
 - 25 Šiuo klausimu iš suformuotos jurisprudencijos matyti, jog tam, kad būtų taikomos Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytos jurisdikcijos taisyklės, turi būti užsienio elementas. Bet nors šio reglamento 3 ir 26 konstatuojamosiose dalyse atitinkamai vartojamos sąvokos „tarpvalstybinio pobūdžio civilinės bylos“ ir „tarptautinis bylinėjimasis“ [tarptautinės bylos], jame nėra užsienio elemento (žr. 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 18 ir 19 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
 - 26 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog užsienio elementas yra ir tada, kai dėl atitinkamo ginčo situacijos pobūdžio gali kilti klausimų, susijusių su teismų tarptautinės jurisdikcijos nustatymu (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
 - 27 Dėl nagrinėjamų teisinių santykių tarptautinio pobūdžio nustatymo Teisingumo Teismas ne kartą rėmėsi bylos šalių gyvenamąja vieta (šiuo klausimu žr. 2020 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Parking ir Interplastics*, C-267/19 ir C-323/19, EU:C:2020:351, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
 - 28 Nors akivaizdu, kad užsienio elementas yra tuo atveju, kai bent vienos iš šalių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei teismo, į kurią kreiptasi, valstybė narė, tarptautinį pobūdį, kaip savo išvados 32 punkte pažymėjo generalinis advokatas, taip pat gali lemti kiti veiksniai, be kita ko, susiję su ginčo esme.
 - 29 Valstybės narės ir trečiosios valstybės įtraukimas dėl, pavyzdžiui, ieškovo ir atsakovo nuolatinės gyvenamosios (buveinės) vietos pirmojoje valstybėje ir dėl ginčijamų faktinių aplinkybių susiklostymo antrojoje, nagrinėjamam teisiniam santykiui taip pat gali suteikti tarptautinį pobūdį, nes dėl tokios situacijos valstybėje narėje gali kilti klausimų dėl teismų tarptautinės jurisdikcijos nustatymo (šiuo klausimu žr. 2022 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *IRnova*, C-399/21, EU:C:2022:648, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
 - 30 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ginčas dėl sutartinių prievolių, kurios, kaip manoma, turi būti vykdomos trečiojoje valstybėje arba kitoje valstybėje narėje nei valstybė narė, kurioje yra abiejų šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, gali kelti klausimų dėl teismų jurisdikcijos tarptautinėje sistemoje nustatymo, todėl atitinka užsienio elemento sąlygą, būtiną tam, kad ginčas patektų į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį.
 - 31 Kiek tai susiję su vartotojų ir komercinės veiklos subjektų ginčais, tokį aiškinimą taip pat patvirtina Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta, kad šioje nuostatoje įtvirtinta taisyklė vartotojo naudai taikoma „neatsižvelgiant į kitos šalies nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą“, todėl vartotojai gali ja remtis prieš verslininkus, įsisteigusius ne tik kitose valstybėse narėse ar trečiojoje valstybėje, bet ir toje pačioje valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta.

- 32 Be to, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1215/2012 19 straipsnio 3 dalies, Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai nurodė atvejį, kai susitarimas „yra sudarytas tarp vartotojo ir kitos sutarties šalies, kurių abiejų nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta susitarimo sudarymo momentu buvo toje pačioje valstybėje narėje“.
- 33 Toks aiškinimas taip pat atitinka Reglamento Nr. 1215/2012 tikslą, nes Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad juo siekiama tiek jurisdikcijos taisyklėmis, kurios turi būti ypač nuspėjamos, suvienodinti nuostatas dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose, tiek teisinio saugumo tikslo – sustiprinti Sąjungoje įsisteigusių asmenų teisinę apsaugą, sudarant sąlygas tiek ieškovui lengvai nustatyti teismą, kuriame jis galėtų iškelti bylą, tiek atsakovui numatyti teismą, kuriame jam gali būti iškelta byla. Šiomis aplinkybėmis teisinio saugumo tikslas reikalauja, kad nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi, galėtų lengvai priimti sprendimą dėl savo paties jurisdikcijos, neprivalėdamas atlikti išsamaus bylos tyrimo (žr. 2024 m. vasario 8 d. Sprendimo *Inkreal*, C-566/22, EU:C:2024:123, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 34 Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 51 punkte, nors sąsaja tarp ieškinio ir užsienio valstybės vienais atvejais gali būti daugiau stipresnė nei kitais (atsižvelgiant į atitinkamą bylą), įvertinti, ar byla turi „užsienio elementą“, turėtų būti pakankamai lengva byla nagrinėjančiam teismui. Nagrinėjamu atveju byla, kurioje keliautojas pateikė ieškinį dėl problemų, su kuriomis susidūrė kelionių organizatoriaus organizuotos ir parduotos kelionės į užsienį metu, turi būti laikoma tarptautinio pobūdžio byla pagal Reglamentą Nr. 1215/2012, nes kelionės tikslo vieta yra lengvai nustatomas elementas, dėl kurio šalys gali numatyti taikytiną jurisdikcijos režimą.
- 35 Be to, šio sprendimo 30 punkte pateikto „užsienio elemento“ sąvokos aiškinimo negalima kvestionuoti dėl to, kad ankstesnėje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, be kita ko, daroma nuoroda į sąvoką „tarpvalstybinio pobūdžio byla“, kuri Reglamento Nr. 1896/2006 3 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama kaip byla, kai bent vienos iš šalių nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra byla nagrinėjantis teismas (šiuo klausimu žr. 2020 m. gegužės 7 d. Sprendimą *Parking ir Interplastics*, C-267/19 ir C-323/19, EU:C:2020:351, 34 punktą ir 2021 m. birželio 3 d. Sprendimo *Generalno konsulstvo na Republika Bulgaria*, C-280/20, EU:C:2021:443, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Kaip savo išvados 37 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pažymėtina, kad nors ir Reglamentas Nr. 1215/2012, ir Reglamentas Nr. 1896/2006 priskiriami prie teismų bendradarbiavimo tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose srities, tai nereiškia, kad Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1896/2006 nuostatas, nes šių dviejų teisės aktų dalykas ir taikymo sritis nėra tapatūs.
- 37 Nors Reglamentu Nr. 1215/2012 siekiama suvienodinti jurisdikcijos civilinėse ir komercinėse bylose taisykles ir šios taisyklės iš esmės turi būti taikomos ir turi viršenybę prieš nacionalines jurisdikcijos taisykles (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 25 d. Sprendimo *Markt24*, C-804/19, EU:C:2021:134, 30 ir 32 punktus), Reglamentu Nr. 1896/2006 nustatomas vienodas ir alternatyvus skolų išieškojimo instrumentas, tačiau juo nepakeičiami ir nesuderinami nacionalinėje teisėje numatyti skolų išieškojimo mechanizmai (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 79 punktą ir 2013 m. birželio 13 d. Sprendimo *Goldbet Sportwetten*, C-144/12, EU:C:2013:393, 28 punktą).

- 38 Šio „užsienio elemento“ sąvokos aiškinimo taip pat negali paneigti tai, kad Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsniu nukrypstama tiek nuo šio reglamento 4 straipsnyje nustatytos bendrosios jurisdikcijos taisyklės, pagal kurią jurisdikcija priskiriama valstybės narės, kurios teritorijoje yra atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismams, tiek nuo to paties reglamento 7 straipsnio 1 punkte įtvirtintos specialiosios jurisdikcijos bylose, susijusiose su sutartimis, taisyklės, pagal kurią jurisdikciją turi vietos, kurioje buvo ar turi būti įvykdyta prievolė, kuria grindžiamas ieškinys, teismas, ir kad ši taisyklė būtinai turi būti aiškinama siaurai (pagal analogiją žr. 2015 m. sausio 28 d. Sprendimo *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, 28 punktą).
- 39 Iš tiesų, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 53 punkte, „užsienio elemento“ sąvoka leidžia apibrėžti Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį ir ji turi būti vertinama vienodai, neatsižvelgiant į tai, ar nagrinėjama jurisdikcijos taisyklė yra bendro ar išimtinio pobūdžio.
- 40 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad su kelionės sutartimi susijęs ginčas patenka į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį, net jei sutarties šalys, t. y. vartotojas ir kita sutarties šalis, gyvena toje pačioje valstybėje narėje, nes kelionės tikslo vieta yra užsienyje.
- 41 Antra, dėl klausimo, ar Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnyje apibrėžiama tiek teritorinė, tiek tarptautinė atitinkamo teismo jurisdikcija, iš pačios šio straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad šioje nuostatoje įtvirtinti kriterijai, pagal kuriuos nustatoma jurisdikcija, kai ieškinį pareiškia vartotojas, susiję, pirma, su „valstybės narės, kurioje yra [kitos] ginčo šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, teismais“ ir, antra, su „vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismais“.
- 42 Nors pagal pirmąją iš dviejų nurodytų taisyklių tik suteikta tarptautinė jurisdikcija nurodytos valstybės teismų sistemai, vertinant ją kaip visumą, o pagal antrąją taisyklę tiek tarptautinė, tiek teritorinė jurisdikcija suteikta vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismui.
- 43 Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 18 punkte, pagal šią antrąją taisyklę nustatoma ne tik atitinkamo teismo tarptautinė jurisdikcija, bet ir jo teritorinė jurisdikcija, tiesiogiai paskiriant konkretų teismą valstybėje narėje, nedarant nuorodos į šioje valstybėje narėje galiojančias teritorinės jurisdikcijos paskirstymo taisykles.
- 44 Tokį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio nuostatomis siekiami tikslai. Kaip matyti iš šio reglamento 18 konstatuojamosios dalies, ieškiniams dėl vartotojų sutarčių būdingas tam tikras pusiausvyros tarp šalių nebuvimas, kurį siekiama ištaisyti minėto reglamento 18 straipsnio nuostatomis, sudarant galimybę silpnesniajai šaliai pasinaudoti jos interesams palankesnėmis jurisdikcijos taisyklėmis nei bendrosios taisyklės (žr. pagal analogiją, kiek tai susiję su draudimo sutartimis, 2022 m. birželio 30 d. Sprendimo *Allianz Elementar Versicherung*, C-652/20, EU:C:2022:514, 49 punktą).
- 45 Konkrečiai kalbant, Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnyje numatyta specialia jurisdikcijos taisykle siekiama užtikrinti, kad silpnesnioji šalis, norinti pareikšti ieškinį stipresniajai šaliai, galėtų tai padaryti valstybės narės teisme, kuris yra lengvai pasiekiamas (žr. pagal analogiją, kiek tai susiję su draudimo sutartimis, 2022 m. birželio 30 d. Sprendimo *Allianz Elementar Versicherung*, C-652/20, EU:C:2022:514, 50 punktą).
- 46 Kaip pabrėžė generalinis advokatas savo išvados 59 ir 61 punktuose, ši taisyklė saugo vartotoją, nes palengvina galimybes kreiptis į teismą, ir parodo Sąjungos teisės aktų leidėjo susirūpinimą dėl galybės atgrasyti vartotoją nuo savo teisių gynimo, jeigu kompetentingas teismas, nors ir įsteigtas jo gyvenamosios vietos valstybėje narėje, nėra jo nuolatinės gyvenamosios vietos teismas.

- 47 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame nustatoma tiek tarptautinė, tiek teritorinė valstybės narės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, jurisdikcija, kai šis vartotojas kreipiasi į tokį teismą dėl ginčo, kilusio tarp jo ir kelionių organizatoriaus dėl sudarytos kelionės paslaugų paketo sutarties, ir kai abiejų sutarties šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra šioje valstybėje narėje, bet kelionės tikslo vieta yra užsienyje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 18 straipsnis

turi būti aiškinamas taip:

jame nustatoma tiek tarptautinė, tiek teritorinė valstybės narės teismo, kurio veiklos teritorijoje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, jurisdikcija, kai šis vartotojas kreipiasi į tokį teismą dėl ginčo, kilusio tarp jo ir kelionių organizatoriaus dėl sudarytos kelionės paslaugų paketo sutarties, ir kai abiejų sutarties šalių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra šioje valstybėje narėje, bet kelionės tikslo vieta yra užsienyje.

Parašai.